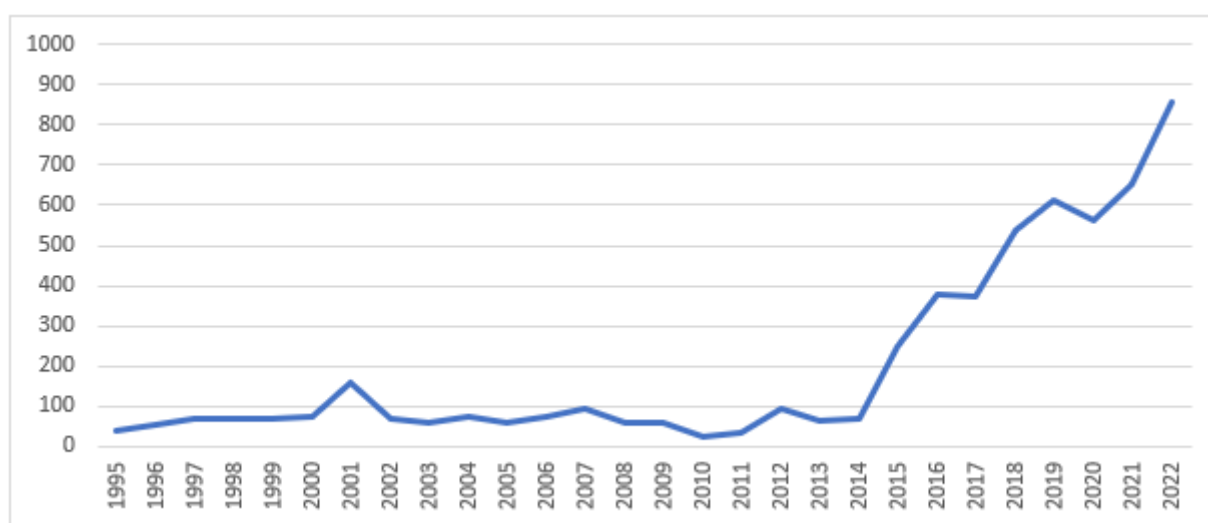

Lustgas som berusningsmedel

Lustgas är en gas som används bland annat inom sjukvården som smärtlindring. På senare tid har lustgas däremot i allt högre utsträckning börjat användas i berusningssyfte bland framför allt ungdomar och unga vuxna. De senaste åren har det skett en kraftig ökning av antal samtal till Giftinformationscentralen avseende lustgasexponering och i Läkartidningen och annan media tycks lustgasinducerat insjuknande lyftas relativt frekvent de senaste åren [1-6]. Vidare kan vi med hjälp av data från SCB notera att mängden importerad lustgas ökat lavinartat sedan 2015 [7]; lustgas används visserligen också till annat än som berusningsmedel, men det som visas i *Figur 1* tycks indikera en allvarlig utveckling. År 2022 importerades ungefär tio gånger mer lustgas än vad som importerades årligen före 2015 och troligtvis beror inte hela denna ökning på ökad import för industriellt eller medicinskt bruk. En hypotes är att bruket av lustgas i berusningssyfte delvis kan förklara den ökade importen under senare år.

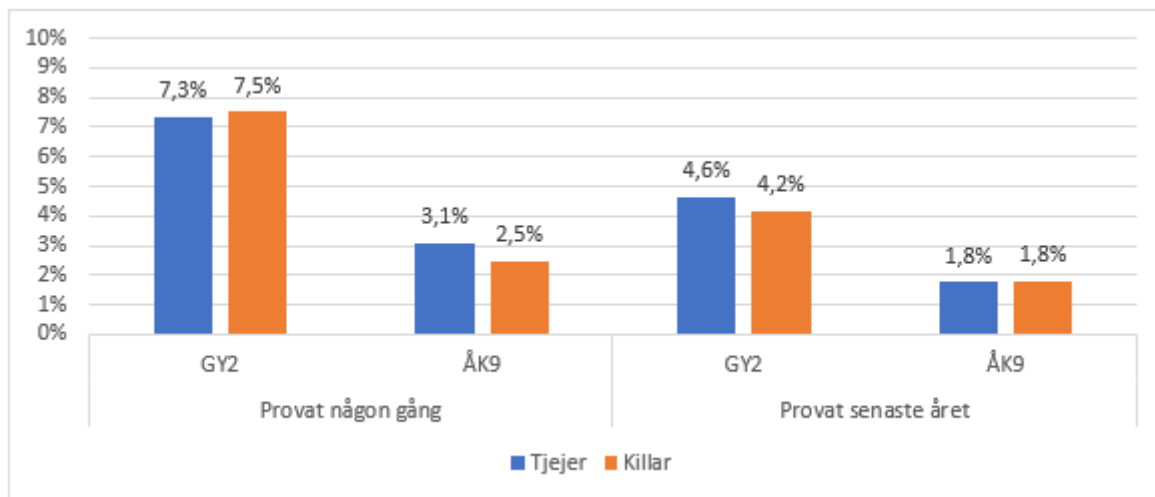
Figur 1: Årsimport (i ton) av lustgas till Sverige.

Lustgasanvändning bland ungdomar i Västernorrland

I senaste CAN-undersökningen bland ungdomar i Västernorrland kan noteras att det tycks vara lite mindre vanligt med användning av lustgas i berusningssyfte än vad det är i övriga Sverige. Bland dem i årskurs nio i Västernorrland uppskattas 2,8 procent ha använt lustgas i berusningssyfte vid något tillfälle, 1,8 procent under det senaste året och 0,7 procent under de senaste 30 dagarna. Motsvarande uppskattningar bland dem i årskurs två på gymnasiet är 7,4, 4,4 respektive 0,3 procent.

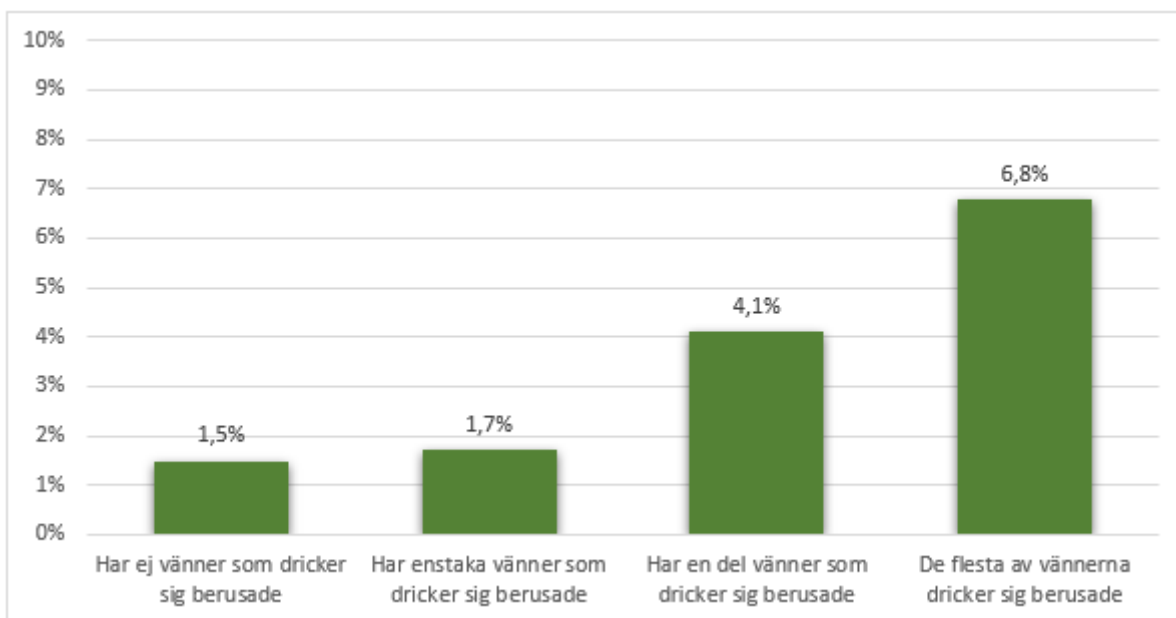
Figur 2: Uppskattad andel ungdomar i årskurs nio samt gymnasiets årskurs ett i Västernorrland som provat lustgas i berusningssyfte.

Vilka använder det?

Dataunderlaget är något skralt för att göra mer omfattande sambandsanalyser, men det som går att säga är att vi inte finner indikationer på att lustgasanvändning är särskilt starkt kopplat till socioekonomi. Inte heller kan vi säga något om huruvida lustgasanvändning skiljer sig mellan könen eller om det skiljer sig beroende på bostadsort, men enligt CAN tycks användandet vara vanligare i storstadsområden [8]. Samband som i alla fall tycks kunna skönjas är att lustgasbruk är vanligare bland de som konsumerar mer alkohol, tobak eller andra droger. Likaså kan noteras att de som har vänner som dricker sig berusade också tenderar att i högre utsträckning ha provat lustgas.

Figur 3: Uppskattad andel som provat lustgas i berusningssyfte de senaste tolv månaderna bland dem i gymnasiets årskurs två efter hur vanligt alkoholberusning är i ens vänkrets.

Referenser

[1] C. Letterström, A. Tournavitis och L. Eriksson, "Lustgas i stora mängder kan ge psykiska och neurologiska symptom," 2023. [Lustgas i stora mängder kan ge psykiska och neurologiska symptom.](#)

- [2] P. Meyer Linderöth, "Rekordmånga samtal om lustgas för berusning – myndigheter i kampanj," Läkartidningen, 2023. [Rekordmånga samtal om lustgas för berusning myndigheter i kampanj](#).
- [3] J. Nordmark Grass, J. Westerberg och E. Lindeman, "Återkommande exponering för lustgas kan ge svåra skador," Läkartidningen, 2022. [Återkommande exponering för lustgas kan ge svåra skador](#).
- [4] J. Silverberg, "Rekordökning av frågor om lustgas till Giftinformationscentralen," SVT Nyheter, 2021. [Giftinformationscentralen ser ökning - finns fog för att vara orolig](#).
- [5] S. Svensson och M. Johnsson, "Allvarliga och mångfasetterade följder av användning av lustgas," Läkartidningen, 2023. [Allvarliga och mångfasetterade följder av användning av lustgas](#).
- [6] S. Svensson, A. Karbassi och M. Johnsson, "Omfattande inhalationsbruk av lustgas gav ryggmärgsskada," Läkartidningen, 2022. [Omfattande inhalationsbruk av lustgas gav ryggmärgsskada](#).
- [7] Statistiska centralbyrån, "Statistikdatabasen," KN-nummer: 28112930. [Statistikdatabasen](#).
- [8] U. Guttormsson och I. Gripe, "Lustgas bland unga 2022," CAN, 2022. [Kortfakta om lustgas bland unga](#).